

Måske skulle vi prøve noget

Hvidt, hvidt og atter hvidt. I Danmark har det længe været gængs at indrette farvenertralt. Men nu ser farver ud til at vinde indpas i danskernes boligindretning. Det kan de konstatere i designvirksomheden File Under Pop, der specialiserer sig i maling og fliser. Billedkunstner Malene Bach, der arbejder med udsmykning og farver i arkitektur, mener ligefrem, at farver giver rum til at være menneske.

LAURA ENGSTRØM

Billedkunstner Malene Bach lader en hånd glide hen over det gule stykke beton, hun har liggende i sit studie. Det ligger der mellem de andre farvede, ru stykker. Et er hindbærrødt, et andet har farve som okseblod, et stykke er himmelblåt, et andet mat rosa. Betonstykkerne viser i al deres pigmenterede enkelthed, hvordan et materiale ændrer sig med en farve. Dødt beton har fået liv.

»Jeg arbejder med farver som et materiale«, siger Malene Bach.

Der er en bevidst selvmodsigelse i ud-sagnet. For i sagens natur er farver immaterielle. Vi ser ikke farver, men lysets brydning på en flade. Ingen lys, ingen farver.

Malene Bach har været optaget af farver, så længe hun kan huske. Hun er ud-

dannet billedkunstner, og hvor hun tidligere malede malerier, er arkitektoniske rum nu blevet hendes store lærred.

På væggen i hendes nordvendte atelier hænger andre farve- og materialeprøver. En firkant af mættet græsgrøn gør opmærksom på sig selv.

»Se her!«, siger Malene Bach, der har fundet et andet eksperiment, som hun har lavet med gammeldags farvepigmenter: »Der kan man næsten ikke se bindemidlet. Farven svæver næsten«, siger hun og viser en blå så dyb som en skovsø.

Malene Bach laver udsmykningsopgaver for hospitaler, boligbyggerier og skoler for blot at nævne nogle projekter. Sidste år vandt hun for anden gang Farveprisen stiftet af organisationen Danske Malermestre. Første gang var i 2012 for Nørrebro Park Skole, og denne gang var det for sin udsmykning af Lundehusskolen i København. Her har hun givet væggene i skolens aula en dyb, blød rød sat ved siden af en valmuerød, som igen spiller sammen med en afdæmpet mellemblå.

■ Billedkunstner Malene Bach oplever stor efterspørgsel på sit arbejde med farver. Hun har vundet flere priser, senest for sin udsmykning af Lundehusskolen i København.

Foto: Laura Stamer

»Det, der interesserer mig, er det punkt, hvor farven møder rummet, som også er det, beskueren møder. *The crucial point!*«, siger Malene Bach.

I de senere år har hun oplevet en stigende efterspørgsel. Farver er blevet noget, arkitekter og indretningsarkitekter tænker ind i oplevelsen af rum.

»Der er helt klart kommet en interesse for at bruge farver i arkitekturen«, siger hun.

Lyst til leg

Den samme interesse har designer Josephine Akvama Hoffmeyer mødt. Hun stiftede sit firma, File Under Pop, der laver maling og fliser, i 2015, og i den tid har hun registreret, at lysten til at omgive sig med farver er steget støt hos danskerne.

»Især i de seneste tre-fire år har vi oplevet, at flere og flere er kommet med. De har fået lyst til at lege med farver«, siger Josephine Akvama Hoffmeyer.

Danmark har ellers været præget af en neddæmpet lyst til farvelægning. Kigger man i boligannoncer, ser det ud, som

andet end hvidt på væggene?

om danskerne overvejende bor med hvide vægge. Både i det offentlige byggeri og i det private er hvidt gennemgående. Ifølge Malene Bach har det at gøre med magt:

»Efter modernismen har de hvide rum domineret i den vestlige kultur. Fraværet af farver har signaleret magt og kontrol. Man har betragtet farver som provokerende, fordi de forbinder os med vore følelser. De repræsenterer noget, man ikke kan styre; det vilde og utæmmede. Det sensuelle og mystiske er altid omgærdet af farve«, siger Malene Bach, der arbejder med flere projekter i udlandet. Blandt andet i Schweiz, Belgien og Indien.

Bred boligkultur

Professor i designhistorie på Syddansk Universitet Anders V. Munch mener ikke, at danskerne har tradition for at være så farveforskrækkede.

»Det er et komplekst spørgsmål, for den danske boligkultur favner bredt. Vi bruger meget tid både i boligen og på indretningen, og der er ikke den samme

status i at få en indretningsdesigner til at skifte alt ud som i andre lande. Hvis ens hjem er stykket sammen med arvegods eller særlige fund, så er hvid bare en mest praktisk baggrund. Farve ligger jo ikke kun i væggene«, siger Anders V. Munch.

Det er ikke nødvendigvis modernismens skyld, at farven hvid er blevet dominerende, mener han. Måske kan årsagen findes i de sort-hvide fotografier fra modernismens fødsel i 1920'erne og 1930'erne. Det er den måde, de ellers farveglade grundlæggere af modernismen er blevet gengivet på, påpeger Anders V. Munch.

»Modernismen er jo kendt for at tegne huse, der ligner sukkerknalder på række, men indvendig brugte de ofte mange farver. Kunstneren Josef Albers, der var lærer på den tyske skole Bauhaus, lavede flere eksperimenter med farver og underviste eleverne i farvelære. Brugen af farver kan man også se, når man skræller ældre lag maling af væggene i de gamle huse. Der kommer tit farver frem – også klare, stærke farver«.

En bygning, hvor stort set alle rummenes flader, døre, lofter og vægge er hvide, gør os fremmedgjorte. Man finder ingen ro. Man føler ingenting
Malene Bach, billedkunstner

»Nu er idealet blevet de hvide vægge. Det ser man i smarte boligreportager. Her bliver der vist boliger med store vinduespartier, hvor lyset strømmer ind. Men vi glemmer, at kontrasterne ændres, når lyset forsvinder. Farver spiller bedre sammen med det afdæmpede lys, vi har morgen og aften og i gråvejr«.

Farver giver velvære

Farver handler også om mode. I 1960'erne kom de klare, stærke farver som postkasserød og stewardesseblå frem. Den danske designer Verner Panton blev fortalt for at bruge farver i indretningen og mente, at man skulle lægge en afgift på farven hvid. I 1970'erne dominerede mosgrønt, staldbrunt, pædagoglilla og orange. I 1980'erne skulle det være lyst og naturligt med fyrretræ og yuccapalmer. I 1990'erne kom den stramme minimalisme med sort og hvid og en enkelt dristig farve, der spillede med og mod den grafiske stil.

Nu er farverne så kommet igen. Især de støvede farver ses i mange boligreportager. Men også lyserødt, gult og af-

dæmpet grøn har vundet indpas. Hvilke farver der er på mode nu, går Josephine Akvama Hoffmeyer dog ikke så meget op i.

»Når vi rådgiver, er det ud fra et langtidsperspektiv. Vi hjælper folk med at bruge farver ud fra konteksten. At indrette med farver er som at komponere et musikstykke: Hvordan vægter man pauserne, instrumenterne og rytmen? Hvordan er sammenhængen mellem farverne? Hvordan hjælper farverne til, at man føler sig rolig og omfavnet, hvis det er det, man vil? Jeg er overbevist om, at farver kan bringe velvære på et dybt niveau«, siger Josephine Akvama Hoffmeyer.

Grøn er ikke bare grøn

Hvordan bestemte farver indvirker på kroppen og psyken, har der været mange studier af.

Den romantiske tyske digter og videnskabsmand Johan Wolfgang von Goethe studerede lysets brydning i et prisme og baserede sin farveteori på, at bestemte farver symboliserede bestemte vær- ▶

dier. Grøn var for eksempel harmoniens farve.

Goethe inspirerer fortsat kunstnere og andre med sin opdeling af farverne, men nutidens forskere kigger anderledes på vores opfattelse af farvespektret. Farver er koblet til den såkaldte limbiske hjerne. Det er den del af hjernen, der registrerer de ubevidste reaktioner.

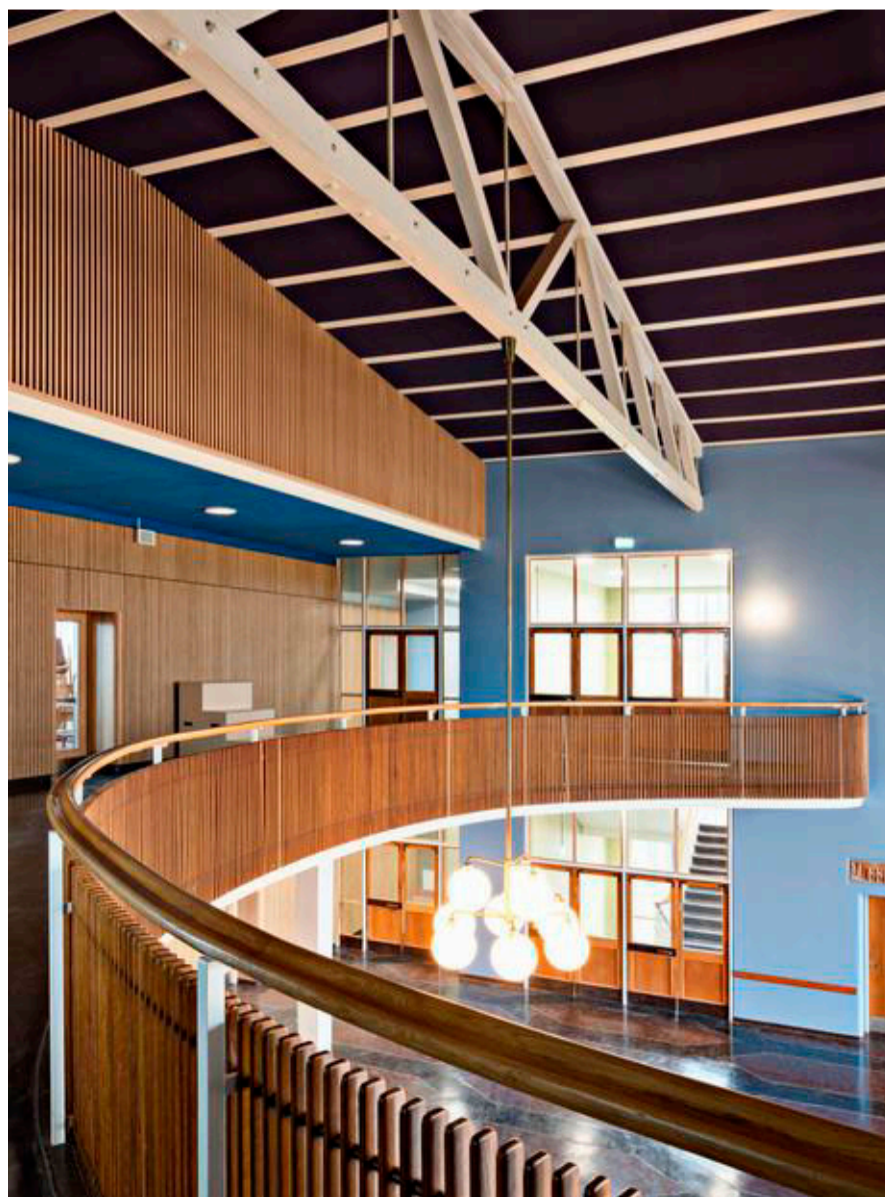
En af dem, der har lavet forsøg med farvers påvirkning, er den norske lektor Klemens Knöferle fra BI Norwegian Business School. Han har lavet et forsøg, hvor deltagerne blev bedt om at smage på en hvidvin i henholdsvis et hvidt, grønt og et rødt rum. Forsøgspersonerne, som drak vinen i det røde rum, syntes, at vinen smagte sødere end i det hvide rum. I det grønne rum fik vinen syrlige toner.

Hvad der opfattes som sarte, delikate farver, og hvilke der er imponante og kraftige, er kulturelt betinget. Magtfulde mænd klædte sig for eksempel i lyserødt i Frankrig i slutningen af 1700-tallet.

Opildnende rød

Det er umuligt at sige noget generelt om bestemte farvers indvirkning på os, mener Malene Bach:

»Det afhænger af sammenhængen, som farven indgår i. Jo, det er rigtigt nok, at blå og grøn kan være rolige farver, og at rød er en opildnende farve. Men så igen: Hvilken rød? Hvilken grøn? Nogle gange kan grøn og blå være rolige farver, andre gange ikke. Hvis man for eksempel maler et klasseværelse, hvor eleverne skal koncentrere sig, græsgrønt, har det jo den modsatte effekt«, siger Malene Bach og viser op på førstesalen i sin

»Brugt rigtigt kan farver være med til at invitere ind i et rum. I modsætning til det hvide tyranni kan man være der som menneske og slappe af. For det er det, farver gør: De giver plads til det menneskelige«, siger Malene Bach, der har stået for udsmykningen af Lundeusskolen. Foto: Laura Stamer

kunstnerbolig, der ligger sammen med studiet.

Her har hun malet trappeopgangen i en støvet salviegrøn.

»Det sker instinktivt, hvordan jeg bruger farver, men jeg har opdaget, at jeg ofte bruger grøn i indgangspartier. For mig er denne grøn en diplomatisk farve. Den giver ro og et neutralt udgangspunkt for, hvad der skal ske i de rum, som ligger foran os«, siger hun og nikker hen imod et lille kunstværk af metal, som hun har hængt i entreen, så dagslyset reflekteres i det.

»Den matte maling træder i baggrunden og giver rum til det blanke og skinnende«, forklarer hun og viser op til sit soveværelse, hvor væggene er malet i en lys blågrå.

»Det er utroligt, hvordan den blågrå her skifter med lyset. Jeg blander aldrig sort i en farve. Hvis den skal gøres mere grå, bruger jeg komplementærfarven. På den måde kommer farven til at indeholde flere farver og et større farvespektrum«, siger hun.

Selv om hvid indeholder alle farver, gør farven ikke noget ved os, mener Malene Bach:

»Farver kan være meget dikterende. Det kan hvid også. En bygning, hvor stort set alle rummenes flader, døre, lofter og vægge er hvide, gør os fremmedgjorte. Man finder ingen ro. Man føler ingenting. Brugt rigtigt kan farver være med til at invitere ind i et rum. I modsætning til det hvide tyranni kan man være der som menneske og slappe af. For det er det, farver gør: De giver plads til det menneskelige«.

kultur@pol.dk